

Hannah Arendt
De menselijke
conditie-10

Petra Bolhuis 2022
www.maieutiek.nl

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

1

Wat staat er op het spel?

- Wat wij **doen** moet beter onderscheiden worden, omdat wij mensen menen te leven in vrijheid.
- Wij leven echter in een onvrijheid die begint als de onvrijheid van homo faber;
 - alles wordt afgemeten aan het nut.
 - Wij zijn elkaar concurrent.
- En die onvrijheid glijdt af naar de onvrijheid van animal laborans;
 - gebonden aan zinloze herhaling van productie en consumptie
 - enige doel is welvaart en gemak

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

2

Handelen en spreken

- Betreft de nataliteit en pluraliteit onder gelijken
- Is onvoorspelbaar
- Laat geen zichtbare dingen achter
- Lijkt onnut
- Staat haaks op de relatief gevaarloze, goed georganiseerde welvarende en rimpelloze wereld die we als westerse mensen gecreëerd hebben in de loop der eeuwen.

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

3

Het maken en de utopie

- Homo faber maakt de wereld beter. Hij maakt blijvende dingen waarbinnen gehandeld en gesproken kan worden. Als iedereen arbeider is komt de duurzaamheid van deze dingen op het spel te staan.
- Maakbaarheid wordt over mensen uitgespreid; van A naar Beter. De utopische blauwdruk is een gevaar dat Arendt uit eigen ervaring kent.

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

4

Maakbaarheid , nut en vrijheid

- De ruimte voor het nieuwe en andere is geminimaliseerd; maar leven is verandering.
- De ruimte voor het onnutte is verdwenen, maar wat is het nut van het nut?
- Vrijheid van vrije man, het niet gebonden zijn aan de noodzaak was het hoogst haalbare, maar wordt nu als zeer zorgelijk gezien.
- Vrijheid van
- Vrijheid om

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

5

Politiek als plaats van handelen

- Politiek is bij Arendt geen staatshuishoudkunde. Dat is het nu vaak wel en dat doet niet de politiek, dat doen wij mensen met zijn allen.
- Het (be)zoeken van plaatsen waar we elkaar handelend en sprekend kunnen ontmoeten vergt moed.
- Geen doel, middel en efficiëntie
- Wel handelen, vergeven en beloven

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

6

Netwerk van betrekkingen

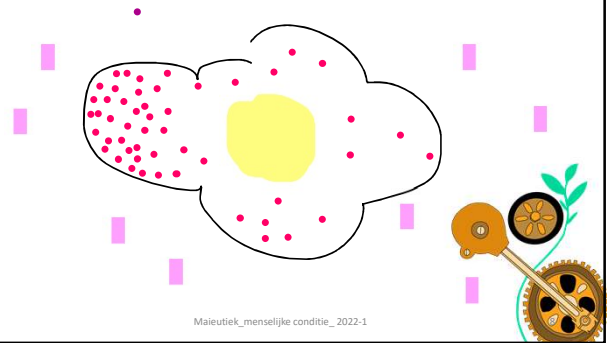
- Het netwerk van betrekkingen is als een wolk, maar er vindt binnen die wolk reflectie plaats die (enige)sturing geeft aan de richting van de wolk.
- Als er een doel was hadden we genoeg aan homo faber; de kortste afstand tussen twee punten is een rechte lijn...
- Maar we zijn de horizon van het Schone, het Ware en het Goede kwijt als vaststaand doel.
- De wolk beweegt door onze gezamenlijke handelingen

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

7

De wolk als metafoor voor netwerk van betrekkingen in verandering

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

8

Wat staat ons te doen volgens Arendt

- De contemplatie is een ervaring geworden die alle zin heeft verloren.
- Het denken zelf kunnen elektronische instrumenten veel beter dan wij het ooit zouden kunnen.
- Het handelen wordt maken en vervaardigen is slechts een andere vorm van arbeiden.
- Een volledige uitschakeling van de arbeid als menselijke activiteit kan niet langer als een utopie kan worden beschouwd.

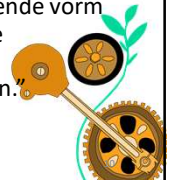

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

9

Terug naar het denken

- Ondanks haar afkeer van de contemplatie wil Arendt terug naar het denken. Dat dus geen contemplatie meer kan zijn over eeuwig leven, maar een denken moet zijn over het concrete bestaan Arendt is een hele specifieke variant op het existentialisme.
- “Wellicht zal het denken, de minst handelende vorm van handelen, het enige wapen zijn dat we hebben om te ontkomen aan het terugvallen tot een puur biologisch bestaan.”

Maieutiek_menselijke conditie_2022-1

10